

Helen Eelmeets

Tartu Ülikool

Lääne 8, 41533 Jõhvi

tel +372 56 492351

Johan Skytte ja Georg Stiernhielm rootsi vaimsuse kandjaina Eesti alal

Käesolev projekt on bakalaureusetöö, mis keskendub kahele Rootsi 17. sajandi teadus- ja kultuuriloo suurkujule: Johan Skyttele ja Georg Stiernhielmile. Mõlemad mehed on elanud ja töötanud Eesti alal ning olnud tihedalt seotud Tartu Ülikooliga. Projekti eesmärgiks on uurida vaimsest sidest Eesti ning Rootsi vahel. Autor soovib antud teemat arendada ja laiendada ning kirjutada sellest ka magistratöö.

Projekti eesmärgiks on uurida vaimsust 17. sajandi Tartus – nii ülikoolis kui ka selle ümber, tutvuda Vasula koolkonnaga ning analüüsida, millega tegelesid Johan Skytte ja Georg Stiernhielm, keskendudes perioodile, mille nad veetsid Eestis. Autori eesmärk on uurida Johan Skyttet ja Georg Stiernhielmi ka kui inimesi ning saada aimu nii nende isikuomadustest, huvidest, perekondadest kui ka suhtlusringist ning sellestki, mis on mõjutanud nende maailmapilti. Huvitav oleks selgitada välja, kas ja kuidas puutusid Skytte ja Stiernhielm kokku siinsete põliselanikega ning kuivõrd olid nad kursis Eestis elanud rootsi kogukonna ja nende probleemidega.

Johan Skytte oli Rootsi kindralkuberner Liivi-, Karjala- ja Ingerimaal. Tartu Ülikooli seisukohast on oluline tõsiasi, et Johan Skytte oli Academia Gustaviana idee algataja, tegelik asutaja, selle privileegide looja ning ülikooli esimene kantsler.

Georg Stiernhielm on tuntud eelkõige Rootsi luulekunstile uue suuna andjana. Johan Skytte ja Georg Stiernhielmi elulugusid võrreldes leiab palju sarnast – nad mõlemad on oma aadlititli saanud tänu oma andekusele ja läbilöögivõimele. Rootslaste aadeldamine on üks aspekt, mida autor tahab oma teema raames uurida.

Johan Skytte alustas oma karjääri Gustav II Adolfi õpetajana, Georg Stiernhielm oli omakorda Skytte laste õpetaja. Pärast Eestist tagasipöördumist Rootsi töötas Stiernhielm kuninganna Kristiina juures. Oma ephhiloova poemi „Herakles“ kirjutas Georg Stiernhielm just Eestis 1648. aastal. Huvitav on seegi, et Stiernhielm õppis ka eesti keelt, ning on teada, et ta kirjutas segakeeles juhuluulet. Stiernhielmi järeltulijad elasid Vasula mõisas kuni 1921. aastani.

Seoses Johan Skyttega tahab autor rõhutada ka kontinuiteeti tänapäeval – Tartus antakse välja Skytte medalit. 1995. aastast alates on Tartu Ülikoolil tavaks tunnustada Skytte medaliga poliitika- ja ühiskonnategelasi, kes on oluliselt kaasa aidanud ülikooli ning kõrghariduse arengule.